

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/59/2021
Identifikačné číslo spisu:	2116011401
Dátum vydania rozhodnutia:	22.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:2116011401.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč Šeberu v trestnej veci obvineného E. M. pre obzvlášť závažný zločin vraždy v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona a iné, na verejnom zasadnutí konanom 22. novembra 2022 v Bratislave, o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 17. septembra 2020, sp. zn. 5To/44/2020, takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovuje, že rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo 17. septembra 2020, sp. zn. 5To/44/2020, bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c/, písm. i/ Trestného poriadku

p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 322 ods. 3 Trestného poriadku, § 391 ods. 1 Trestného poriadku a § 145 ods. 2 písm. c/ Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/, ods. 2 Trestného zákona

v n e p r o s p e c h

obvineného E. M., nar. X. C. XXXX.

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušuje rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 17. septembra 2020, sp. zn. 5To/44/2020 a zrušuje aj ďalšie rozhodnutia na zrušované rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikazuje Krajskému súdu v Trnave, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

IV. Podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku sa obvinený E. M., nar. X. C. XXXX, bytom H., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon väzby a v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Bratislava

b e r i e d o v ä z b y

z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Trestného poriadku.

Lehota trvania väzby začína plynúť okamihom vyhlásenia rozhodnutia, t. j. 22. novembra 2022 od 11.10 hodiny a bude vykonávaná v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov.

Podľa § 80 ods. 1, písm. c/, ods. 2 Trestného poriadku väzbu obvineného nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „súd I. stupňa“) z 26. októbra 2016, sp. zn. 1Tk/1/2016 bol obvinený E. M. uznaný za vinného:

pre obzvlášť závažný zločin vraždy v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Trestného zákona (ďalej aj Tr. zák.), s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona, prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona, prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Trestného zákona a zločinu obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

dňa 12. augusta 2015 v čase asi o 22.00 hod. v obci H. po tom, čo ho poškodený D. A., nar. XX. XX. XXXX vpustil do rodinného domu č. XXX, tohto zvonka v špajze, kam išiel po jedlo, zamkol, následne prešiel do spálne, kde zo skrine z vrečka od saka odcudzil finančnú hotovosť vo výške okolo 350,-Eur, po čom v úmysle usmrtiť poškodeného D. A. a zároveň zmazať svoje stopy, nahádzal oblečenie a veci poškodeného na zem, ktoré podpálil, čím založil požiar v spálni, chodbe a pri dverách vchodu do špajze, v ktorej poškodeného D. A. predtým zamkol, následne z miesta činu ušiel a zamkol vchodové dvere do rodinného domu poškodeného, čím spôsobil poškodenému D. A. škodu odcudzením finančnej hotovosti vo výške okolo 350,- Eur, škodu vzniknutú na rodinnom dome nahradením poškodených a zhorených prvkov vplyvom požiaru vo výške 14.578,14 Eur a škodu spôsobenú požiarom v interiéri rodinného domu vo výške najmenej 2.000,- Eur.

Za to okresný súd obvinenému uložil podľa § 145 ods. 2 Trestného zákona s prihliadnutím na § 37 písm. g/, písm. h/, písm. m/ Trestného zákona a § 38 ods. 4 Trestného zákona a s použitím § 41 ods. 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 23 rokov a podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Trestného zákona ho na výkon trestu zaradil do ústavu s maximálnym stupňom stráženia.

Podľa § 76 ods. 1 Trestného zákona a § 78 ods. 1 Trestného zákona bol obvinenému (vtedy obžalovanému) ochranný dohľad na 3 roky.

Podľa § 77 ods. 1 Trestného zákona bola mu uložená povinnosť po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody :

a/ oznamovať potrebné údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy a tie aj preukazovať

b/ osobne sa hlásiť raz za kalendárny mesiac u probačného a mediačného úradníka okresného súdu v mieste svojho bydliska a

c/ vopred oznamovať vzdialenie sa z miesta bydliska uvedeného v rozhodnutí súdu.

Podľa § 77 ods. 2 Trestného zákona a § 51 ods. 4 písm. i/, písm. j/ Trestného zákona po dobu výkonu ochranného dohľadu boli mu uložené povinnosti spočívajúce v príkaze podrobiť sa psychologickému poradenstvu a zamestnať sa alebo uchádzať sa preukázateľne o zamestnanie.

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku (ďalej aj Tr. por.) bol obvinený zaviazaný k povinnosti nahradiť škodu poškodenému D. A. vo výške 3.000,- Eur a to do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Odvolanie obvineného proti rozsudku súdu I. stupňa Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením zo 23. marca 2017, sp. zn. 5To/131/2016 podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné

zamietol.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal obvinený prostredníctvom obhajkyne (JUDr. Ľubice Januškovcej) dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku.

Rozsudkom sp. zn. 4Tdo 12/2020 zo 16. júna 2020 Najvyšší súd ako súd dovolací podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozhodol, že uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To 131/2016 z 23. marca 2017 z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., bol porušený zákon v ustanoveniach § 319 Tr. por., § 145 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. v neprospech obvineného E. M., podľa § 386 ods. 2 Tr. por. napadnuté uznesenie zrušil, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce pokiaľ vzhlľadom na zmenu ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. Krajskému súdu v Trnave prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Najvyšší súd konštatoval, že dovolanie obvineného bolo dôvodné vo vzťahu k nesprávnemu použitiu ustanovenia § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. teda, že skutok bol spáchaný na chránenej osobe, ktorou je osoba vyššieho veku, nakoľko v skutkovej vete bol poškodený ako chránená osoba označený len dátumom svojho narodenia bez bližšej špecifikácie. Chránenou osobou sa rozumie osoba vyššieho veku, avšak okolnosť spáchania činu voči takejto osobe, podmieňujúca pri úmyselnom trestnom čine použitie vyššej trestnej sadzby, ak čin nebol spáchaný v súvislosti s vekom chránenej osoby, t. j. vyžaduje sa, aby páchatel vedel, že poškodený je osobou vyššieho veku a aby túto okolnosť subjektívne spájal s menším odporom alebo slabšou odvetou poškodeného, umocnením účinku trestného činu voči poškodenému, alebo inou okolnosťou, ktorá zakladá alebo podporuje rozhodnutie páchatel'a spáchať trestný čin (Zbierka stanovísk NS SR a súdov SR 8/2014). V takomto prípade musia byť tieto okolnosti (že bol čin spáchaný v súvislosti s vyšším vekom chránenej osoby) uvedené v skutkovej vete, keďže sa jedná o okolnosti skutkové vzťahujúce sa ku konkrétnej osobe páchatel'a a k jeho konaniu.

Dovolací súd zároveň konštatoval, že v novom konaní bude treba opätovne posúdiť a rozhodnúť o právnej kvalifikácii skutku obvineného zároveň upozorniť na to, že pre nové konanie platí zásada zákazu reformatio in peius, t. j. zásada zákazu zmeny k horšiemu podľa § 391 ods. 2 Tr. por., nakoľko napadnuté rozhodnutie bolo zrušené len v dôsledku dovolania podaného v prospech obvineného.

V nadväznosti na to Krajský súd v Trnave rozsudkom, sp. zn. 5To/44/2020 dňa 17. septembra 2020 rozhodol o odvolaní obvineného (vtedy obžalovaného) tak, že napadnutý rozsudok Okresného súdu Trnava zo dňa 26. októbra 2016, sp. zn. 1Tk/1/2016 podľa § 321 ods. 1 písm. b/, písm. d/ Tr. por. zrušil v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. obvineného E. M. uznal za vinného pre obzvlášť závažný zločin vraždy v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Trestného zákona, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona, prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona, prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Trestného zákona a zločinu obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona na tom upravenom skutkovom základe, že

dňa 12. augusta 2015 v čase asi o 22.00 hod. v obci H. po tom, čo ho poškodený D. A., nar. XX. E. XXXX vpustil do rodinného domu č. XXX, tohto zvonka v špajze, kam išiel po jedlo zamkol, s vedomím, že sa jedná o osobu vyššieho veku, zneužívajúc túto skutočnosť v očakávaní menšieho odporu poškodeného vyplývajúcu z jeho vyššieho veku, následne prešiel do spálne, kde zo skrine z vrečka od saka odcudzil finančnú hotovosť vo výške okolo 350,- Eur, po čom v úmysle usmrtiť poškodeného D. A. a zároveň zmazať svoje stopy, nahádzal oblečenie a veci poškodeného na zem, ktoré podpálil, čím založil požiar v spálni, chodbe a pri dverách vchodu do špajze, v ktorej poškodeného D. A. predtým zamkol, následne z miesta činu ušiel a zamkol vchodové dvere do rodinného domu poškodeného, čím spôsobil poškodenému D. A. škodu odcudzením finančnej hotovosti vo výške okolo 350,- Eur, škodu vzniknutú na rodinnom dome nahradením poškodených a zhorených prvkov vplyvom požiaru vo výške 14.578,14 Eur a škodu spôsobenú požiarom v interiéri rodinného domu vo výške najmenej 2.000,- Eur.

Za to krajský súd obvinenému uložil podľa § 145 ods. 2 Trestného zákona s prihliadnutím na § 37 písm. g/, písm. h/, písm. m/ Trestného zákona a § 38 ods. 4 Trestného zákona a s použitím § 41 ods. 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 23 rokov a podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Trestného zákona ho na výkon trestu zaradil do ústavu s maximálnym stupňom strázenia.

Podľa § 76 ods. 1 Trestného zákona a § 78 ods. 1 Trestného zákona bol obvinenému (vtedy obžalovanému) ochranný dohľad na 3 roky.

Podľa § 77 ods. 1 Trestného zákona bola mu uložená povinnosť po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody :

a/ oznamovať potrebné údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy a tie aj preukazovať

b/ osobne sa hlásiť raz za kalendárny mesiac u probačného a mediačného úradníka okresného súdu v mieste svojho bydliska a

c/ vopred oznamovať vzdialenie sa z miesta bydliska uvedeného v rozhodnutí súdu.

Podľa § 77 ods. 2 Trestného zákona a § 51 ods. 4 písm. i/, písm. j/ Trestného zákona po dobu výkonu ochranného dohľadu, boli mu uložené povinnosti spočívajúce v príkaze podrobiť sa psychologickému poradenstvu a zamestnať sa alebo uchádzať sa preukázateľne o zamestnanie.

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku bol obvinený zaviazaný k povinnosti nahradiť škodu poškodenému D. A. vo výške 3.000,- Eur a to do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Proti tomuto rozsudku Krajského súdu v Trnave podal obvinený opätovne, prostredníctvom obhajcu (JUDr. Tomáša Voleka), dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., teda z dôvodu, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený v dovolaní uviedol, že krajský súd len formálne zmenil - doplnil skutkovú vetu rozsudku textom "...zamkol s vedomím, že sa jedná o osobu vyššieho veku, zneužívajúc túto skutočnosť v očakávaní menšieho odporu poškodeného vyplývajúcu z jeho vyššieho veku...". Takýto postup odvolacieho súdu považuje za nesprávny a nezákonný, keďže vada vytýkaná v zrušujúcom rozsudku týkajúca sa nedostatočného popisu skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty je vadou, ktorá odôvodňuje zrušenie a vrátenie veci na prvostupňové konanie. Krajský súd teda, podľa názoru obvineného, mal postupovať tak, že právnu kvalifikáciu skutku zmení v prospech obvineného, t. j. že obvinený sa nedopustil spáchania skutku na chránenej osobe, resp. mal v zmysle § 321 ods. 1 písm. b/ Tr. por. zrušiť napadnutý rozsudok a vrátiť prvostupňovému súdu na nové konanie tak, aby nedošlo k porušeniu zásady dvojínštancnosti konania a k porušeniu práva obvineného na obhajobu.

Navrhol preto, aby dovolací súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 17. septembra 2020, sp. zn. 5To/44/2020 v spojitosti s rozsudkom Okresného súdu Trnava z 26. októbra 2016, sp. zn. 1Tk/1/2016 a vec vrátil na opätovné prerokovanie a rozhodnutie príslušnému súdu.

Vlastnoručne napísaným podaním z 12. januára 2021, doručeným najvyššiemu súdu 14. januára 2022, obvinený doplnil dovolanie. Vyjadril názor, že je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., pretože krajský súd nemohol rozšíriť skutkovú vetu tak, aby ho mohol opätovne odsúdiť za pokus vraždy na chránenej osobe podľa § 145 ods. 2 písm. c/ Tr. zák., ale len za pokus vraždy podľa § 145 ods. 1 Tr. zák. Zároveň poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. I. ÚS 302/2015 a rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 670/05. Krajský súd, podľa jeho názoru, nemal zhoršiť jeho právne postavenie po tom, čo bol právoplatný rozsudok zrušený dovolacím súdom na jeho podnet.

V súlade s § 376 Trestného poriadku bolo dovolanie obvineného doručené na vyjadrenie Krajskej prokuratúry Trnava a poškodenému D. A..

Prokurátorka Krajskej prokuratúry (ďalej len „prokurátorka“) vo svojom písomnom vyjadrení k

predmetnému dovolaniu poukazujúc na odôvodnenie rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Tdo 12/2020 zo 16. júna 2020, ktorým dovolací súd v predmetnej veci vyslovil porušenie zákona uviedla, že dovolanie považuje za nedôvodné, keďže najvyšší súd nespochybnil záver súdov o tom, že obvinený mal vedomosť o tom, že poškodený je osobou staršou ako 60 rokov, čo vyplýva z vykonaného dokazovania. V takom prípade musí skutková veta obsahovať aj okolnosti uvedené v § 139 ods. 2 Tr. zák. Krajský súd teda v intenciách rozhodnutia dovolacieho súdu doplnil správne skutkovú vetu a rozhodol tak, že uznal obvineného vinným zo spáchania zločinu vraždy v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. a iné a podľa tejto právnej kvalifikácie mu uložil trest.

Takéto rozhodnutie krajského súdu považuje prokurátorka za správne a zákonné, opätovné dovolanie obvineného považuje za nedôvodné, a preto navrhla, aby ho najvyšší súd podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

Na verejnom zasadnutí dovolacieho súdu prokurátorka Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky písomný návrh prokurátorky Krajskej prokuratúry Trnava modifikovala, keď konštatovala porušenie zákona v ustanovení § 391 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré zakotvuje zásadu zákazu zmeny k horšiemu. Preto navrhla zrušiť napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave a vec tomuto súdu vrátiť na nové prerokovanie a rozhodnutie.

Výjadrenie prokurátorky bolo okresným súdom zaslané obvinenému s možnosťou sa k nemu vyjadriť. Obvinený prostredníctvom obhajcu sa k právnemu názoru prokurátorky vyjadril písomným podaním z 21. septembra 2021. V tomto vyjadrení obvinený v podstate zopakoval právnu argumentáciu uvedenú vo svojom dovolaní.

Poškodený D. A. sa vyjadril k dovolaniu obvineného písomným podaním z 9. septembra 2021 (doručeným najvyššiemu súdu 16. septembra 2021). Vyjadril názor, že obvinený ho chcel zabiť, pričom voči trestu, ktorý mu bol uložený nemá námietky. V ďalšej časti vyjadrenia poukázal na spôsobenú škodu konaním obvineného a skutočnosť, že dom, vzhľadom na jeho poškodenie, musel predať „pod cenu“. Škoda mu uhradená zatiaľ nebola a jeho dôchodok a úspora mu v budúcnosti nebudú stačiť na úhradu platieb v zariadení pre seniorov, v ktorom t. č. žije. Nemá nikoho kto by mu pomohol a jediné východisko vidí v náhrade spôsobenej škody.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) primárne skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h/ Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b/ Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že boli splnené podmienky uvedené v § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nie je určený na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inšancia. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy.

Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že najvyšší súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska

ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (rozhodnutie č. 120 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 6/2012).

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Z predloženého spisového materiálu je zrejmé, že o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave v tom čase pod sp. zn. 5To 131/2016 z 23. marca 2017, najvyšší súd už konal, pričom rozsudkom sp. zn. 4Tdo 12/2020 zo 16. júna 2020 vyššie uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu, konštatujúc naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku zrušil a prikázal mu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Krajský súd následne o odvolaní obvineného proti v úvode označeného rozsudku okresného súdu opätovne rozhodol, a to rozsudkom sp. zn. 5To/44/2020 zo 17. septembra 2020. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal obvinený dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku, na podklade ktorého dospel najvyšší súd preskúmajúc obsah spisu k záveru, že tento dovolací dôvod v prejednávanej veci bol naplnený, ako aj, že bol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa ustálenej súdnej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom 7/2011) právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku).

Podľa § 322 ods. 3 veta druhá Trestného poriadku v neprospech obžalovaného môže odvolací súd zmeniť napadnutý rozsudok len na základe odvolania prokurátora, ktoré bolo podané v neprospech obžalovaného: vo výroku o náhrade škody tak môže urobiť aj na podklade odvolania poškodeného, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody.

Z tohto ustanovenia a contrario vyplýva, že odvolací súd nesmie len na podklade odvolania podaného v prospech obžalovaného zmeniť napadnutý rozsudok v jeho neprospech, ak odvolanie prokurátora (prípadne poškodeného vo vzťahu k výroku o náhrade škody) v neprospech obžalovaného absentuje, čomu zodpovedá aj znenie ustanovenia § 327 ods. 2 Tr. por. týkajúce sa postupu okresného súdu v novom konaní po zrušení jeho rozsudku krajským súdom v odvolacom konaní.

Uvedené ustanovenia (ale aj ustanovenie § 391 ods. 2 Tr. por. vzťahujúce sa na dovolacie konanie) zakotvujú zásadu zákazu zmeny k horšiemu (zákaz „reformationis in peius“) len na podklade opravného prostriedku podaného v jeho neprospech. Tento zákaz je pritom bezvýnimočný a všeobecný (na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy, kedy zásada platila len pre prísnenie trestu).

K naplneniu vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu (podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku) došlo v prejednávanej veci tým, že krajský súd dôsledne nerešpektoval právny názor najvyššieho súdu (čím postupoval v rozpore s ustanovením § 391 ods. 1 Trestného poriadku) vyjadrený v jeho vyššie uvedenom zrušujúcom rozhodnutí (sp. zn. 4Tdo 12/2020) spočívajúci v podstate v tom, že ustálený skutok nie je správne právne kvalifikovaný, pokiaľ podkladom pre jeho podradenie pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu sú podstatné skutkové okolnosti, teda skutkové okolnosti, ktoré boli

považované za priamu súčasť naplnenia zákonných znakov kvalifikovanej skutkovej podstaty stíhaného trestného činu, doplnené do skutku krajským súdom v dôsledku porušenia zásady „zákazu zmeny k horšiemu“ plynúcej z ustanovenia § 322 ods. 3 Tr. por., čím došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného zásadným spôsobom.

Najvyšší súd nepovažoval za správny postup odvolacieho súdu, ktorým sa snažil nedostatok odstrániť, pretože v rozpore so zásadou „zákazu zmeny k horšiemu“ okresným súdom nedostatočne vymedzený skutok na podklade odvolania podaného len obvineným (vtedy obžalovaným) doplnil o podstatné skutkové okolnosti, teda skutkové okolnosti, ktoré je potrebné považovať za priamu súčasť naplnenia zákonných znakov kvalifikovanej skutkovej podstaty stíhaného trestného činu a bez doplnenia ktorých by nebolo možné predmetný skutok podradiť pod príslušné ustanovenie Trestného zákona (ods. 2 písm. c/, § 145 Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák.).

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia: správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho (prípadne miernejšieho) trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda zistenie, že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Vzhľadom na to, že krajský súd, napriek vyššie uvedenému právnemu názoru najvyššieho súdu (spočívajúceho v podstate v tom, že skutkové okolnosti v rozsudku okresného súdu nevyjadrené a v rozhodnutí krajského súdu odvolacím súdom doplnené za súčasného porušenia zásady „zákazu zmeny k horšiemu“ predstavujú skutkové okolnosti tvoriace priamu súčasť naplnenia zákonných znakov kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu) podradil okresným súdom ustálený skutok pod vyššie uvedenú kvalifikovanú skutkovú podstatu trestného činu, došlo postupom krajského súdu k nesprávnomu právnemu posúdeniu skutku, čím bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

V novom konaní bude preto úlohou odvolacieho súdu opätovne rozhodnúť o odvolaní obvineného, vychádzajúc z podoby skutku, uvedenej v rozsudku okresného súdu. Naďalej pritom platí, že tento skutok (jeho popis) nemôže byť už v ďalšom priebehu konania zmenený v neprospech obvineného, a to aj z hľadiska zásady zákazu zmeny k horšiemu vo vyššie popísanej podobe, vrátane úvah o nedostatočnom vymedzení podstatných skutkových okolností brániacich podradeniu skutku pod žalované ustanovenie odseku 2 písm. c/, § 145 Tr. zák., s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. (pri súčasnej viazanosti odvolacieho súdu vyššie rozvedeným právnym názorom dovolacieho súdu v zmysle § 391 ods. 1 Tr. por.).

Na základe vyššie uvedených dôvodov, preto senát najvyššieho súdu jednomyseľne rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Týmto rozhodnutím najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho sa vec dostala do štádia odvolacieho konania, v rámci ktorého, ako to už bolo vyššie uvedené, bude krajský súd povinný opätovne rozhodnúť o odvolaní obvineného E. M..

Najvyšší súd pripomína, že dovolanie bolo podané len v prospech obvineného, a preto bude krajský súd v ďalšom konaní obmedzený zásadou „zákazu reformatio in peius“ v zmysle § 391 ods. 2 Tr. por.

K rozhodnutiu o väzbe:

Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. ak sa vykonáva na obvinenom trest odňatia slobody uložený mu pôvodným rozsudkom a dovolací súd na dovolanie výrok o tomto treste zruší, rozhodne súčasne o väzbe.

Podľa § 380 ods. 3 Trestného poriadku dĺžka trvania väzby podľa odseku 1 alebo 2 sa posudzuje samostatne a nezávisle od väzby v pôvodnom konaní.

Pred rozhodnutím o väzbe bol obvinený E. M. vypočutý a v rámci tohto výsluchu sa vyjadril, že v prípade prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu by sa mohol vrátiť domov na adresu H. č. XXX. V tejto súvislosti poukázal na list svojho otca z 12. septembra 2022, ktorý poskytol súdu na oboznámenie. Na uvedenej adrese by preberal aj poštové zásielky.

Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest (písm. a/), alebo bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil (písm. c/).

Najvyšší súd po preskúmaní spisu dospel k záveru, že u obvineného E. M. existujú formálne i materiálne podmienky pre jeho vzatie do výkonu väzby.

Aj po zrušení odsudzujúceho rozsudku Krajského súdu v Trnave, ktorým postupom sa vec vrátila do štádia odvolacieho konania, u obvineného naďalej existuje dôvodné podozrenie, že sa dopustil stíhaného skutku a toto nie je žiadnym významným spôsobom oslabené.

V pôvodnom konaní bol obvinený vo výkone väzby z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por. v dobe od 13. augusta 2015 do 23. marca 2017.

Treba konštatovať, že takéto dôvody väzby u obvineného E. M. aj naďalej v tomto štádiu trestného konania sú dané. Pred jeho vzatím do väzby žil nestálym spôsobom života, bez prihlásenia k pobytu na konkrétnej adrese bydliska, pripomínajúcim skôr život bezdomovca. Navyiac aj v súčasnosti i s prihliadnutím na vyslovený právny názor dovolacieho súdu v tomto rozhodnutí treba zdôrazniť, že obvinenému stále hrozí uloženie vysokého trestu odňatia slobody v sadzbe od 15 do 20 rokov.

Najvyšší súd dospel k záveru, že u obvineného hrozí konanie predpokladané v § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por., teda, že v prípade prepustenia na slobodu bude pokračovať v trestnej činnosti. Takáto obava vyplýva jednak z podstaty povahy stíhanej závažnej násilnej a majetkovej trestnej činnosti a jednak zo spôsobu jeho predchádzajúceho života. V minulosti bol už trikrát súdne trestaný pre rôznu, okrem iného pre majetkovú trestnú činnosť, pričom je zrejmé, že závažnosť jeho trestnej činnosti má gradujúci charakter. V jeho prípade je na mieste konštatovanie, že má sklony k páchaniu deliktov rôznej povahy. Z pohľadu uvedeného nie je možné ani rezumovať, že by doterajší výkon trestu odňatia slobody v posudzovanej veci spĺňal svoj účel do takej miery, aby bolo možné konštatovať, že recidíva jeho kriminálneho konania už nehrozí.

Obvinený dôvodnú obavu z konania predpokladaného v § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. nerozptýlil ani listom svojho otca (ktorý je t. č. tiež vo výkone trestu odňatia slobody), poukazujúc na ním ponúknutú možnosť bývania na adrese v H. č. XXX, v prípade prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. Z jeho obsahu totiž zjavne plynie, že list mu bol zaslaný na jeho vlastnú žiadosť, pričom je tiež zrejmé, že prísľub k možnosti pobytu je podmienený viacerými požiadavkami súvisiacimi z obavy o stratu majetku, vrátane straty možnosti bývania.

Pokiaľ ide o posúdenie možnosti týkajúcej sa nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka v zmysle § 80 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, prípadne inými inštitútmi predpokladanými Trestným poriadkom (ako písomný sľub, peňažná záruka, záruka dôveryhodnej osoby), vrátane kontroly technickými prostriedkami, najvyšší súd ako súd dovolací dospel k záveru, že ani v súčasnom štádiu trestného konania nemožno konštatovať také výnimočné okolnosti tohto prípadu, ktoré označené nahradenie väzby podmieňujú, keďže obvinený je stíhaný aj pre obzvlášť závažný zločin [§ 80 ods. 1 písm. c/, ods. 2 veta tretia Trestného poriadku]. Žiadne takto spôsobilé okolnosti prípadu, ktoré by bolo možné považovať za výnimočné prítomné nie sú. Podmienka zisťovania takýchto výnimočných okolností na nahradenie väzby pritom aj podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky sleduje legitímny cieľ a je ústavne udržateľná (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 431/2005 z 8. septembra 2015). Navyše vzhľadom na typový charakter trestnej činnosti, ktorá sa kladie obvinenému za vinu, jeho osobu, ako aj závažnosť trestnej činnosti, nemožno dospieť k záveru, že by prípadné nahradenie väzby označeným substitučným prostriedkom náhrady väzby malo svoj praktický účel, s poukazom aj na praktickú nemožnosť efektívneho výkonu takejto kontroly dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Na základe vyjadreného najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.